



Република Србија  
ВРХОВНИ СУД  
Рев 17987/2023  
09.11.2023. године  
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Суботић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж pp1 11/23 од 01.02.2023. године, у седници одржаној 09.11.2023. године, донео је

## РЕШЕЊЕ

**ДОЗВОЉАВА СЕ** одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној пресуде Вишег суда у Београду Гж pp1 11/23 од 01.02.2023. године.

**УКИДАЈУ СЕ** пресуда Вишег суда у Београду Гж pp1 11/23 од 01.02.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 30/21 од 06.10.2022. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

## Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 30/21 од 06.10.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је тужена обавезана да јој на име накнаде имовинске штете изазаване повредом права на суђење у разумном року, исплати износ од 32.876,69 динара, са законском затезном каматом почев од 26.02.2021. године, као дана подношења тужбе па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужилји накнади трошкове парничног поступка у износу од 64.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Виши суд у Београду је, пресудом Гж pp1 11/23 од 01.02.2023. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду Прр1 30/21 од 06.10.2022. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужиља је доставила одговор на ревизију тужене.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о износу штете коју је Република Србија дужна да накнади у погледу обрачуна камате у стечајном поступку.

На основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао правилност побијане пресуде применом одредбе 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, а тужена у ревизији не указује на друге битне повреде прописане одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Трговинског суда у Београду Л 14/6 од 07.12.2006. године, отворен је поступак ликвидације над "Европа осигурање" а.д. Београд, које је у том тренутку било друштвено предузеће. Решењем Трговинског суда у Београду Ст 14/09 од 12.03.2009. године, обустављен је поступак ликвидације и покренут стечај над "Европа осигурањем" а.д. Београд, који је и даље у току. На основу решења Трговинског суда у Београду Л 14/6 од 25.12.2007. године, утврђена су потраживања поверилаца, између осталих и потраживање тужиље, као повериоца првог исплатног реда у укупном износу од 54.794,49 динара, од чега главни дуг износи 31.303,00 динара, а обрачуната камата износи 23.491,49 динара. Повериоцу је 19.11.2018. године извршена исплата износа од 21.917,80 динара по решењу о главној деоби, а преостало неисплаћено потраживање тужиље износи 32.876,69 динара. Правноснажним решењем Првиредног суда у Београду Р4 Ст 1784/2019 од 05.12.2019. године, усвојен је приговор тужиље за убрзавање поступка и утврђено да јој је повређено право на суђење у разумном року у предмету тог суда Ст 181/2010, па је наложено стечајном судији да у року од 4 месеца од пријема решења предузме све неопходне процесне радње и мере које су потребне да би се приступило окончању стечајног поступка. Међутим, стечајни поступак није окончан, нити су ствари и права стечајног дужника у целости уновчена, а стечајни поступак укупно траје више од 12 година. Утврђено је да је стечајни дужник у тренутку покретања ликвидације поседовао имовину која није благовремено уновчена, већ се уновчењу

исте приступило знатно касније, па је због неоправдано дугог трајања поступка осујећено право тужиле на наплату њеног потраживања.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиле усвојили применом одредбе члана 22 став 1, 26. и 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС" бр. 40/15), одредбе члана 58. став 1. Устава Републике Србије и одредбе члана 155. и 172. Закона о облигационим односима, налазећи да тужилца, у конкретном случају, трпи штету у виду немогућности наплате потраживања на име животног осигурања, које је остварила код стечајног дужника "Европа осигурање" а.д. Београд, у стечају, пре отварања стечајног поступка, а које је било признато и тужилца је имала могућност да га наплати, јер је стечајни дужник у тренутку покретања ликвидације поседовао имовину која није благовремено уновчена због пропуштања благовременог поступања од стране стечајног управника, што је довело до неоправдано дугог трајања поступка, на који начин је тужилца доказала узрочно-последичну везу између рада суда и стечајног управника и штете која јој је проузрокована.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, а због тога је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одлуком Уставног суда Србије Уз 82/2009 од 12.07.2012. године ("Службени гласник Републике Србије", бр. 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате ("Службени лист СРЈ", бр. 9/01), у делу који гласи: "применом комформне методе", није у сагласности са Уставом.

Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом комформне методе. Међутим, такав начин обрачуна представља обрачун камате на камату, што је супротно начелу забране анатоцизма прописаног у одредби члана 279. став 1. Закона о облигационим односима, јер се тако законска затезна камата, од претпостављене штете, трансформише у новчану казну чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено. Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате, по службеној дужности, примењује каматна стопа прописана законом, за цео период у ком се камата обрачунава. Ако је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је, по службеној дужности, извршити разграничење и поново обрачунати камату, применом методе простог интересног рачуна.

На основу одредбе члана 60. став 3. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/2007...103/2015), прописано је да се извршење правноснажних и појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се.

У конкретном случају утврђено је да је решењем од 26.04.2007. године, тужилци утврђено потраживање као повериоцу првог исплатног реда у укупном износу од 54.794,49 динара, које обухвата главни дуг од 31.303,00 динара и обрачунату камату од 23.491,49 динара, те да је током стечајног поступка тужилци исплаћен износ од 21.917,80 динара, а остало неисплаћено потраживање у износу од 32.876,69 динара. Међутим, није утврђено којом методом је обрачуната камата, а имајући у виду износ

главног дуга (31.303,00 динара) и износ обрачунате камате (23.491,49 динара), постоји основ за сумњу да је камата обрачуната применом неуставне, комформне методе, што нижестепени судови нису имали у виду при одлучивању. Такође, није разјашњена власничка структура стечајног дужника "Европа осигурање" а.д. Београд, јер о тој чињеници постоје противречни извештаји повереника Агенције за осигурање депозита који се у допису од 02.03.2021. године изјаснио да је у тренутку отварања ликвидације структура капитала "Европа осигурање" а.д. Београд била друштвена, док се у допису од 11.05.2021. године, изјаснио да, по његовом сазнању, стечајни дужник "Европа осигурање" а.д. Београд у стечају, није никада пословао средствима у државној својини.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд, имајући у виду примедбе из овог решења, утврди износ потраживања тужиље обрачуном законске затезне камате на износ главног дуга применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), као и власничку структуру стечајног дужника "Европа осигурање" а.д. Београд у време настанка спорног потраживања тужиље, да би потом имао могућност да донесе правилну одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија  
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка  
Заменик управитеља писарнице  
Миланка Ранковић**